

MÄNNISKOR i närbild:

En värmländsk speleman

Här får du! Du har spelat för mig, så jag känner mig rik, och jag hoppas, att du spelar på min sista färd! Så talade gamlingen och gav bort åt den unge drängen sin gamla fiol med brustna strängar.

Den unge drängen, det var Adolf Söderkvist i Åstenäs (som ligger i det av Fröding så ombesjungna Mangskog). Han var 15 år den gången, hade tjänst i en prästgård och låg bland hjonen. Den som berömde hans spel var ett av hjonen.

Bättre uppskattning av sin förmåga har Söderkvist inte fått, vare sig förr eller senare. Men ledsamt nog kunde han inte infria sitt löfte till den gamle. När gubben dog befann sig nämligen Söderkvist i USA. Han kunde inte spela på begravingen, och det grämer honom än i dag.

Musiken har han blivit trogen. Han säger:

— Hur ofta har jag inte tackat Gud för att det är så grant omkring mig! Jag spelar av fröjd över naturens skönhet. Folkmusik spelar jag, och den kommer från hjärtat, den är naturen...

Per speleman sålde ju i visan sin "enaste ko", men Adolf Söderkvist har faktiskt varit ett strå vassare. Han sålde nämligen sina två för att få bättre tid för musiken. Vi har hört honom i radio, och 1955 var han engagerad på Skansen. Hans kompositioner återkommer titt och tätt i radio. Själv anser han:

— Jag har inga bitar, som det är någonting med. Man gör dem, och så spelar man dem tills man nästan är trött på dem. Man tar avstånd från dem på sätt och vis. Jag menar, de värker ur en, och värk blir man snart trött på. Men

Västvärmlands ende riksspeleman, Adolf Söderkvist, spelar en av sina egna kompositioner.

underligt är det, att man längtar efter den värken...

Adolf Söderkvist är riksspeleman och det är någonting alldeles särskilt. Riksspeleman är inte bara en hederstitel, utan en krävande examen måste man genomgå. Adolf Söderkvist har varit riksspeleman i arton år nu — för övrigt är han den ende i hela det annars så musikaliska Västvärmland. Han tog sitt silvermärke vid en stor spelmansstämma, inför en jury, som poängsatte låtvärde, renhet, tonkvalitet, teknik, stil, rytm och kompositionsförmåga.

Men Adolf Söderkvist klarade sitt prov med glans. Han är musik hela människan. Nu är han 70 år.

Sin första stora musikaliska tragedi upplevde han i treårsåldern. Han befann sig då på kajen till en norrlandshamn, och hans munspel ramlade i vattnet. I sista stund hejdade fadern honom från att hoppa efter.

— Några år senare, berättar Adolf Söderkvist, — tillverkade min far en fiol åt mig av en alstubbe, som han holkade ur. Locket gjordes av gran. Det var ingen förstklassig fiol, men den gick att spela på. Tagelsträngar hade den, och grankåda fick jag använda som harts. Men en äkta Stradivarius skulle inte kunna bereda mig större glädje och tacksamhet! En "köpefiol" gick på minst tolv—tretton kronor då. Inte hade man råd till sådan lyx på den tiden!

Adolf Söderkvist for 18 år gammal till det stora landet i väster. Där upplevde han en hård men lärorik tid. Han tjänade två dollars om dagen, och gick i musikleära för en tysk, som tog en dollar i timmen.

— Det blev bara entimmeslektioner, man måste ju leva också, förklarar han i en ton, som nästan är urskuldande.

Riksspelemannen i Mangskog är inte bara kompositör och musiker, han är något av en diktare. Det märks på hans dikter att "grannen" Fröding har varit hans främste läromästare.

Vid Mangens sköna strand, heter en av hans kompositioner. Vid Mangens sköna strand bor han, några stenkast längre norrut ligger vägskälet, som Fröding har beskrivit i "Det var dans bort i vägen". Där har också Söderkvist skött felan medan ungdomarna dansat. I närheten bor också Frödingsfiguren, rekryten Pistol, (som blev närmare presenterad i Hemmets Veckotidning nr 26), och författaren Tage Aurell.

På sin förstutruppa tar Adolf Söderkvist farväl av oss. Han gör ett svep med handen mot den mörka granskogen norr över.

— Är det inte gudomligt vackert? Är det så underligt att man är speleman?

Om man bara kunde vara hälften så lycklig som han!

S. E. N.